

Jenni Merovuo

Pohjoismaiset historiantutkijat kokoontuivat Aalborgiin

Pohjoismaisten historiantutkijoiden konferenssi Nordisk Historikermøde 2017 järjestettiin Tanskassa, Aalborgissa 15.–18.8. yli 500 osallistujan voimin. Teemana oli Luther-juhluvuoden kunniaksi reformaatio. Uskonpuhdistus, Luther ja luterilaisuus olivat esillä konferenssin akateemisessa ohjelmassa, mutta ihastuttavan monessa sessiossa reformaatiota käsiteltiin laajemmassa merkityksessään uudistamisena, murrosprosessina tai käänteenä sekä kumouksena. Temaattisesti konferenssin kirjo oli laaja ja käsitti ajanjakson antiikista 2000-luvulle. Pohjoismaat olivat tarkastelun keskiössä, mutta joitakin maantieteellisiä kurkotuksia tehtiin kauemmaskin.

Neljä keynote-esitelmää oli ripoteltu rytmittämään konferenssiohjelmaa siten, että ohjelma alkoi ja päättyi konferenssikansan koolle kutsuvaan esitelmään. Professori Lyndal Roper Oxfordista toi keynote-luennossaan *Luther and pugilism* viihdyttävästi esiin Lutherin ja hänen haastamansa tahojen keskustelukulttuurin. Ottamatta kantaa kuumaan kysymykseen, naulasiko Luther todella teesinsä esille vai käyttikö hän kenties eräänlaista liimaa, Roper paneutui tapahtuman taustoihin, vallan verkostoihin ja kärjistyneeseen ilmapiiriin. Reformaation lisäksi keynote-luennot pureutuivat toiseen ajankohtaiseen kysymykseen, historiantutkijoiden yhteiskunnalliseen tehtävään valeutisten ja kärjistyvän nationalismin ilmapiirissä.

Ensimmäisenä puheenvuoron sai Islannin presidentti Guðni Th. Jóhannesson kommentaattorinaan entinen *Politiken*-lehden päätoimittaja Bo Lidegaard. Jóhannesson kävi läpi uraansa kunnianhimoisesta jatko-opiskelijasta professoriksi ja edelleen presidentiksi reflektoiden suhdettaan

islantilaiseen nationalismiin. Hän pohti tieteellisen tutkimuksen ja populaarin viihteen yhteensovittamisen suuria haasteita. Kuinka rakentaa siltaa tieteen ja viihdeteollisuuden välille vaikutavuuden nimissä? Toisaalta historiantutkijoiden tehtävä on uudelleenarvioida ja tutkia kriittisesti, mutta yhteiskunnallisessa keskustelussa nationalismi on osattava ottaa vastaan tinkimättä kuitenkaan moninaisuuden esiintuomisesta. Johannesson on kunnostautunut erityisesti medianäkyvyydessä, mutta toki vaikutuskanavia on muitakin, kuten koulutus.

Professori Sverker Sorlin Ruotsin kuninkaallisesta teknillisestä korkeakoulusta jatkoi pohdintaa yhteiskunnallisesta vuoropuhelusta omalla luennollaan puolustamalla pluralismin keskeistä asemaa niin akatemiassa kuin yhteiskunnallisessa keskustelussa. Tiedeviestintä saattaa törmätä epäluuloihin akateemista maailmaa kohtaan, mutta samalla yhteiskunnassa kaivataan auktoriteetteja. Tutkijan on siis päätettävä jättääkö työnsä toimittajien, taiteilijoiden, poliitikkojen ja viihdeteollisuuden käyttöön luottaen heidät viestinsä välittäjiksi, vai pyrkiikö hän tuomaan tuloksiaan yhteiskunnalliseen keskusteluun oma-aloitteisesti. Auktoriteetit eivät istu tiedemaailman arvoihin, jonka tulisi alati kyseenalaistaa itseään ja uudistua, mutta vertaisarvioituun tutkimustietoon perustuva tulkinta on silti enemmän kuin mielipide.

Professori David Armitage Harvardin yliopistosta oli saanut epäkiitollisen paikan viimeisenä puhujana ennen siirtymistä konferenssi-illalliselle Hotelli Hvide Husiin. Tietoisena vaativasta tehtävästään vangita bankettia odottavan yleisönsä huomio Armitage käytti tilansa hyvin käsittelemällä reformaation, vallankumouksen ja sisällissodan yhteen kietoutuvia juuria. Luento sopi erinomaisesti akateemisen ohjelman loppuun, sillä Armitage palasi puheessaan päättymässä olevaan konferenssiin sekä aikaisempiin keynote-luentoihin, mikä satoi konferenssipäivät vielä kerran yhteen. Armitage houkutteli paikalle lukuisan joukon kuulijoita, mutta luennon jälkeen keskittyminen selvästi herpaantui eikä muu-

FM **Jenni Merovuo** työskentelee tutkijakoulutettavana Itä-Suomen yliopiston historian oppiaineessa. Sähköposti: jenni.merovuo@uef.fi.

ten aktiivisesti keskustelevalta pohjoismaisten historiantutkijoiden joukolta tahtonut löytyä kysyttävää keynote-luennoitsijalta.

Valtaosa sessioista keskittyi moderniin historiaan 1800-luvulta nykypäivään, mutta varhaisen uuden ajan tutkijat olivat myös näkyvästi edustettuna. Kun samanaikaisia sessioita oli parhaimmillaan 13, paljon mielenkiintoista jäi kuulematta. Ohjelman tiiviys näkyi lisäksi siinä, että useimmissa sessiossa myös puheenjohtaja piti esitelmän, mikä tuo haastatte keskustelun ylläpitämiseen. Onneksi keskustelu yleensä avautui luontevasti aktiivisen yleisön ansioista. Sessiossaan *Reformation of Habitation and Spatial Practices in Sweden and Finland* tamperelaiset olivat keksineet kutsua paikalle teemaan perehtyneen kommentaattorin, jonka ansiosta keskustelu sai uutta syvyyttä. Yllättäen myös sää aiheutti oman haasteensa sessioiden sujuvuuteen. Ensimmäisenä päivänä ukkosta enteilevä painostava ilma teki konferenssikeskuksesta niin raskaan hiostavan, että iltapäivän luentoja seurasi kalvakkaa kansaa.

Suurin osa sessioista noudatti totuttuja esittämisen ja keskustelun kaavoja. Tällä kertaa konferenssiohjelmaan oli onnistuttu kokoamaan myös kaksi posterisessiota, joissa esiteltiin yhteensä yhdeksän paperia. Pohjoismaisten historioitsijoiden vielä melko vähän hyödyntämä posteritieteellisen esittämisen muoto, joka vaatii sanoman tiivistämistä ja visualisointia. Posterin

kuvallisen ilmaisuuden ja tiiviin tekstin on tarkoitus herättää kiinnostus tai miksei jopa provosoida keskusteluun. Tämän vuoksi posterisessiot tarvitsevat keskeisen paikan ja yleisöä, jotta potentiaali vilkkaille matalan kynnyksen keskusteluille saadaan hyödynnettyä. Tärkeää on vaeltelun mahdollisuus. Valitettavasti Aalborg ei pystynyt tätä tarjoamaan. Posterit oli asetettu esille syrjään ja sessiot järjestettiin kellarikerroksessa pienessä huoneessa, jonne löysi paikalle vain kourallinen ihmisiä. Myönnettäköön, että posterisessiolle ihanteellisen ajan ja tilan järjestäminen on täydessä ohjelmassa todella haasteellista, mutta tilaisuutta ei kannata heittää hukkaan.

Nuorempi tutkija lähti joka tapauksessa Tanskasta inspiroituneena. Konferenssin tunnelma oli välitön ja kotoisa, jolloin saattoi helposti etsiä keskusteluihin vierustoverinsa tai entuudestaan tuntemattomien kollegoiden kanssa. Lounaat, keynote-luennot sekä iltaohjelma kokosivat tutkijat luontevasti yhteen useaan kertaan. Keskustelu soljui pohjoismaisten kielten ja englannin suloisena sekoituksena avoimin mielin. Verkkosivut toimivat erinomaisesti ja konferenssiin pääsi osalliseksi etänä seuraamalla keynote-luentoja reaaliajassa ja esittämällä kysymyksiä Twitterin kautta. Historia on ajankohtainen tiede ja pohjoismainen historiantutkijakenttä hetkessä mukana. Seuraavan kerran päivät kokoontuvat Göteborgissa vuonna 2021.